De Hortus „de Wolf" in Haren

door J. de Jonge, Groningen.

Iedere universiteit heeft zijn hortus, die het materiaal moet leveren voor allerlei onderzoek en demonstratie. Natuurlijk is dat ook in Groningen het geval, ja, men bezit er zelfs twee horti, waarvan de grootste is de hortus „De Wolf" aan de rijksstraatweg van Groningen naar Haren.

Er zou geen reden zijn, om van deze hortus gewag te maken, als het niet was, dat door de hortulanus, de Heer E. Laarman, een werkwijze werd toegepast, die, zover mij bekend, voor onze Nederlandse — en vermoedelijk ook voor de meeste buitenlandse — horti enig was.

Dat bijzondere ligt daarin, dat op „De Wolf" oecologisch wordt gewerkt. Natuurlijk heeft men hier niet alle oecologische factoren in de hand, maar enkele bodemfactoren beheerst men in sterke mate ; een gevolg van de omstandigheid, dat onder de hele hortus, hier wat dieper, daar wat minder diep, een keileemlaag aanwezig is. Zo heeft men, door vrij geringe reliëf-wijzigingen van de grond terreinen van zeer verschillende geaardheid kunnen creëren: droge en vochtige weiden, dito heiden, oligotrophe plasjes, kortom, u kunt er te kust en te keur gaan. Ook de humusvorming heeft men vrijwel in de hand.

Tot goed begrip dient nog te worden opgemerkt, dat op „De Wolf" in zoverre niet sociologisch wordt gewerkt, dat men er allerlei exoten aantreft, die er, sociologisch gezien, natuurlijk niet thuis horen. Oecologisch horen ze echter wel bijeen.

De hortus is als arboretum opgezet ; het Z.W. deel is pinetum. In dit arboretum heeft men grote ruimten uitgespaard, waarin de diverse weidetypen enz. zijn aangelegd. Als men hier in Juni komt, zien de weiden paars van Orchis latifolia en maculata, maar ook soorten als O. morio en incarnata, Plantanthera bifolia e.a. kan men er in al hun luister bewonderen.

Schoffelen en wieden blijven er tot een minimum beperkt ; zoveel mogelijk wordt gelegenheid gegeven tot spontane en natuurlijke ontwikkeling en waar ingegrepen wordt, gebeurt dat toch zo, dat natuurlijke oecologische factoren zoveel mogelijk worden benaderd.

Vijftien jaar lang is nu volgens deze principes op „De Wolf" gewerkt en zo is er een wereldje ontstaan van een wondere bekoring, maar ook van zeer grote instructieve betekenis. Het aandachtig volgen van de ontwikkeling van dit terrein is van grote betekenis om enig inzicht te krijgen in de groei en ontwikkeling van wat men natuurlijke terreinen pleegt te noemen, al is de natuurlijkheid ervan doorgaans weinig groter dan die van „De Wolf".

Een universiteit is een ernstige instelling en zij maakt geen reclame. Ik respecteer dat volkomen, maar toch meen ik, dat het

goed zou zijn, als het wat algemener bekend werd, dat onder de rook van Groningen een „instructief plantsoen" te vinden is van grote waarde, dat ornithologisch en botanisch — en misschien ook wel in andere opzichten — zeer belangwekkend is en steeds belangwekkender wordt. Ik raad een ieder, die „De Wolf" niet kent, sterk aan, eens met dit wondergoed geslaagde experiment kennis te maken. Men doet uiteraard verstandig, zich tevoren met de Heer Laarman in verbinding te stellen.

Rest mij nog te zeggen, dat ook zuiver recreatief „De Wolf" grote waarde bezit, al dient natuurlijk de instructieve betekenis altijd nummer een te blijven.

Stichting, „Het Zuid-Hollands Landschap".

Dezer dagen ontvingen wij van de Stichting „Het Zuid-Hollands Landschap" een bijzonder mooie en aantrekkelijke folder (waaruit hier enkele illustraties zijn overgenomen), die ons een overzicht geeft van de terreinen der stichting en hun merkwaardigheden. Tot die terreinen behoren twee eendenkooien, één in

